

DŽEJMS S. A. KORI

# TIJAMATIN GNEV

OSMA KNJIGA PROSTRANSTVA

Preveo  
Goran Skrobonja

■ Laguna ■

---

---

Naslov originala

James S. A. Corey  
TIAMAT'S WRATH

Copyright © 2019 Daniel Abraham and Ty Franck  
All rights reserved.

Translation copyright © 2021 za srpsko izdanje, LAGUNA



Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta  
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Džordžu R. R. Martinu,  
Dobrom mentoru, još boljem prijatelju*

## Sadržaj

Prolog: Holden . . . . .	9
Prvo poglavlje: Elvi . . . . .	18
Drugo poglavlje: Naomi. . . . .	29
Treće poglavlje: Aleks . . . . .	40
Četvrto poglavlje: Tereza . . . . .	48
Peto poglavlje: Elvi. . . . .	57
Šesto poglavlje: Aleks . . . . .	68
Sedmo poglavlje: Bobi. . . . .	77
Osmo poglavlje: Naomi . . . . .	86
Deveto poglavlje: Tereza . . . . .	94
Deseto poglavlje: Elvi . . . . .	104
Jedanaesto poglavlje: Aleks . . . . .	115
Dvanaesto poglavlje: Bobi. . . . .	124
Trinaesto poglavlje: Naomi . . . . .	132
Četrnaesto poglavlje: Tereza . . . . .	141
Petnaesto poglavlje: Naomi. . . . .	152
Šesnaesto poglavlje: Elvi. . . . .	161
Sedamnaesto poglavlje: Aleks . . . . .	170
Osamnaesto poglavlje: Naomi . . . . .	181
Devetnaesto poglavlje: Elvi . . . . .	190
Dvadeseto poglavlje: Tereza . . . . .	199

Dvadeset prvo poglavlje: Elvi . . . . .	208
Dvadeset drugo poglavlje: Tereza . . . . .	218
Dvadeset treće poglavlje: Naomi . . . . .	228
Dvadeset četvrto poglavlje: Bobi . . . . .	237
Međuigra: Kad zaigra mečka . . . . .	246
Dvadeset peto poglavlje: Naomi . . . . .	255
Dvadeset šesto poglavlje: Elvi. . . . .	264
Dvadeset sedmo poglavlje: Tereza . . . . .	273
Dvadeset osmo poglavlje: Naomi . . . . .	282
Dvadeset deveto poglavlje: Elvi. . . . .	291
Trideseto poglavlje: Bobi . . . . .	301
Trideset prvo poglavlje: Tereza. . . . .	310
Trideset drugo poglavlje: Bobi . . . . .	320
Trideset treće poglavlje: Aleks . . . . .	329
Trideset četvrto poglavlje: Elvi . . . . .	339
Trideset peto poglavlje: Naomi. . . . .	349
Trideset šesto poglavlje: Tereza . . . . .	358
Trideset sedmo poglavlje: Aleks . . . . .	367
Trideset osmo poglavlje: Naomi . . . . .	376
Trideset deveto poglavlje: Elvi . . . . .	386
Četrdeseto poglavlje: Tereza . . . . .	395
Četrdeset prvo poglavlje: Naomi. . . . .	404
Četrdeset drugo poglavlje: Aleks. . . . .	413
Četrdeset treće poglavlje: Elvi . . . . .	423
Četrdeset četvrto poglavlje: Naomi . . . . .	433
Četrdeset peto poglavlje: Tereza . . . . .	443
Četrdeset šesto poglavlje: Elvi . . . . .	453
Četrdeset sedmo poglavlje: Naomi. . . . .	464
Četrdeset osmo poglavlje: Tereza . . . . .	473
Četrdeset deveto poglavlje: Naomi. . . . .	483
Pedeseto poglavlje: Elvi . . . . .	495
Epilog: Holden . . . . .	504
Izjave zahvalnosti . . . . .	511

## Prolog: Holden

Krisdžen Avasarala je umrla.

Preminula je u snu na Luni pre četiri meseca. Dug, zdrav život, kratkotrajna bolest, i ona je ostavila bitno drugačije čovečanstvo nego što ga je zatekla. Sve vesti su objavile čitulje i prisećanja prethodno snimljena i spremna da se puste u hiljadu i trista sistema koje je čovečanstvo nasledilo. Kajroni i naslovi bili su hiperbolički: *Poslednja kraljica Zemlje*, *Smrt tiranke* i *Avasaralino poslednje zbogom*.

Šta god da je u naslovima stajalo, oni su Holdena jednako teško pogađali. Bilo je nemoguće zamisliti univerzum koji se ne klanja pred voljom sitne starice. Čak i kada je do Lakonije stigla potvrda da su ti izveštaji tačni, Holden je i dalje duboko u kostima verovao da je ona tamo negde, razdražena i vulgarna, da se trudi mimo svih ljudskih granica da savije istoriju samo još za delić stepena dalje od zverstava. Prošlo je gotovo mesec dana od trenutka kada je čuo tu vest i prvog trenutka kada je dopustio sebi da prihvati to kao istinu. Krisdžen Avasarala je umrla.

Ali to nije značilo da je s njom bilo gotovo.

Planirana je državna sahrana na Zemlji pre nego što se Duarte umešao. Vreme koje je Avasarala provela kao generalna sekretarka Ujedinjenih nacija bilo je kritičan period u istoriji, a njena služba

ne samo njenom svetu već i čitavom ljudskom projektu donela joj je počasno mesto koje se nikada nije moglo zaboraviti. Visoki konzul Lakonije smatrao je da je jedino prikladno i ispravno da ona konačno počiva u srcu novog carstva. Sahrana će se održati u Zgradi vlade. Za nju će biti podignut spomenik zbog kog nikada neće biti zaboravljena.

Onaj deo sa Duarteovim saučestvovanjem u strahovitom uništavanju na Zemlji koje je definisalo Avasaralinu karijeru bio je preskočen. Istorija je bila u procesu ponovnog pisanja, u rukama pobjednika. Holden je bio prilično siguran da svi, čak i ako to ne dospe u izjave za štampu i na kanale s vestima, pamte da su ona i Duarte svojevremeno bili na suprotstavljenim stranama. A i ako ne pamte, on pamti to svakako.

Mauzolej – njen mauzolej, s obzirom na to da još nije bilo nikoga dovoljno značajnog da ga sa njom deli – bio je od mikronski glatko izglacanog belog kamena. Velika vrata sada su bila zatvorena, služba obavljena. Avasaralin portret ispunio je centralni panel na severnom zidu građevine. Bio je ugraviran u kamen zajedno s datumima njenog rođenja i smrti i nekoliko stihova koje on nije prepoznao. Od više stotine stolica naređenih oko podijuma na kojem je sveštenik govorio sada je bilo zauzeto samo oko polovine. Ljudi su došli sa svih strana carstva kako bi bili tu, i sad kada jesu, uglavnom su se delili u grupice onih koji su se već poznavali. Trava oko kripite nije bila kao ona na Zemlji, ali ispunjavala je istu ekološku nišu i ponašala se dovoljno slično da je nazivaju travom. Lahor je bio dovoljno topao da mu prija. S palatom iza sebe Holden je mogao gotovo da se pravi kako je u stanju da izađe u divljinu izvan ograde i zaputi se kud god poželi.

Na sebi je imao lakonsku odeću vojničkog kroja, plavu sa raširenim krilima, koja je Duarte odabrao kao svoju carsku oznaku. Okovratnik je bio visok i krut. Grebao je Holdenu vrat sa strane. Tamo gde je trebalo da mu stoji širit bilo je prazno mesto. Praznina je izgleda bila simbol počasnog zatvorenika.

„Želite li na prijem, gospodine?“, upita ga jedan stražar.

Holden se upita kako bi izgledala eskalacija za slučaj da kaže ne. Da je on slobodan čovek i da odbacuje gostoprimstvo palate.

Kako god, bio je prilično siguran da je sve to već uvežbano i isprobano. A on u tome verovatno ne bi uživao.

„Odmah ću“, reče Holden. „Želim samo da...“ On neodređeno mahnu prema grobnici kao da je neumitnost smrti neka vrsta univerzalne propusnice. Podsetnik na to da su sva ljudska pravila tek provizorna.

„Naravno, gospodine“, reče stražar i stopi se ponovo s masom. Ali Holden nije imao nikakav osećaj slobode. *Nenametljivo zarobljen*, to je bilo najviše čemu je mogao da se nada.

Jedna žena je stajala sama u podnožju mauzoleja i gledala uvis u Avasaralin portret. Na sebi je imala sari žive plave boje taman dovoljno blizu lakonske palete da bude ućtiv, i taman dovoljno daleko da bude jasno kako je ta ućtivost neiskrena. Sve i da nije ličila na baku, suptilno-nesuptilno *ko vas jebe* bilo bi dovoljno da je identifikuje. Holden joj priđe.

Koža joj je bila tamnija od Avasaraline, ali oblik njenih očiju kada je bacila pogled na njega i tanušnost osmeha bili su poznati.

„Primate moje saučešće“, reče Holden.

„Hvala vam.“

„Nismo se upoznali. Ja sam...“

„Džejms Holden“, reče žena. „Znam ko ste. Nani je ponekad govorila o vama.“

„Ah. Pa, to je onda svakako vredelo čuti. Nije uvek gledala na stvari isto kao ja.“

„Ne, nije. Ja sam Kadžri. Ona me je zvala Kiki.“

„Bila je neverovatna žena.“

Zajedno su počutili koliko za dva duga udisaja. Na lahoru je tkanina Kadžrinog sarija lepršala kao zastava. Holden je namerao da odstupi kad je ona ponovo progovorila.

„Za nju bi sve ovo bilo nepodnošljivo“, reče ona. „Da bude dovučena u tabor neprijatelja kako bi je slavili sad pošto više ne može da im stavlja muda u procep. Kooptirali su je čim više nije mogla da se bori protiv njih. Mogli biste sad da celu planetu snabdevate strujom ako biste prikačili turbinu na nju. Toliko se prevrće u grobu.“



Holden se oglasi tihim zvukom koji je mogao da se protumači kao znak glasnosti.

Kadžri slegnu ramenima. „Ili možda ne. Možda bi samo pomislila koliko je sve to smešno. Nikad nisam bila načisto s njom.“

„Veliki sam joj dužnik“, reče Holden. „U to vreme nisam to uvek shvatao, ali ona je činila sve što je mogla da mi pomogne. Nikad mi se nije ukazala prilika da joj zahvalim. Ili... biće da jeste, ali ja tu priliku nisam iskoristio. Ako postoji bilo šta što mogu da učinim za vas ili vašu porodicu...“

„Čini se da niste baš u situaciji da ljudima činite usluge, kapetane Holdene.“

Holden se osvrnu prema palati. „Da, ovo mi nisu baš najbolji dani. Ali svedno sam to želeo da kažem.“

„Cenim taj vaš stav“, reče Kadžri. „A koliko sam čula, uspeli ste da ostvarite izvestan uticaj? Zatvorenik koga car ume da čuje.“

„Ne znam baš. Govorim ja mnogo, ali nisam siguran da me iko sluša. Osim bezbednjaka. Pretpostavljam da oni slušaju sve.“

Zakikotala se, i bio je to topliji, saosećajniji zvuk nego što je očekivao. „Nije lako kada nemate nijedan deo svog života samo za sebe. Ja sam odrasla sa saznanjem da će sve što budem rekla biti praćeno, katalogizovano, zavedeno i procenjeno na osnovu mogućnosti da ugrozi mene ili moju porodicu. Negde u arhivu obaveštajne službe postoje podaci o svakoj menstruaciji koju sam imala.“

„Zbog nje?“, reče Holden, klimnuvši glavom prema grobnici.

„Zbog nje. Ali ona mi je dala i alat zahvaljujući kojem sam mogla to da preživim. Naučila nas je da koristimo sve ono sramotno u životu kao oružje kojim ćemo poniziti one koji nameravaju da nas upropaste. U tome je tajna, znate.“

„U čemu je tajna?“

Kadžri se osmehnu. „Ljudi koji imaju vlast nad vama takođe su slabi. Seru, krvare i brinu se da ih deca više ne vole. Stide se zbog gluposti koje su radili kad su bili mladi iako su svi ostali to zaboravili. Stoga su ranjivi. Svi mi definišemo sebe po ljudima oko nas, zato što smo takva sorta majmuna. Ne možemo to da

prevaziđemo. Zato, kad vas posmatraju, pružaju vam u ruke moć da promenite i to što oni jesu.“

„I ona vas je tome naučila?“

„Jeste“, reče Kadžri. „Ali nije znala da to čini.“

Kao da želi to da dokaže, jedan stražar krenu preko travnjaka prema njima, zadržavajući učtivu udaljenost sve dok nije bio siguran da su ga videli i dajući im dovoljno vremena da završe s onim o čemu su razgovarali pre prilaska. Kadžri se okrenu prema njemu, podigavši obrvu.

„Prijem će početi za dvadeset minuta, madam“, reče stražar. „Visoki konzul je izričito rekao da se nada vašem susretu s njim.“

„Ni u snu ne bih da ga razočaram“, reče ona s osmehom koji je Holden ranije viđao na drugim usnama. Holden joj ponudi ruku i Kadžri je uze. Dok su se udaljavali, on je klimnuo glavom prema grobnici i rečima ispisanim na njoj. AKO IMA ŽIVOTA POSLE SMRTI, POTRAŽIĆU TE TAMO. AKO NE, TAKOĐE.

„Zanimljiv citat“, reče on. „Kao da bi trebalo da mi bude poznat. Ko je to napisao?“

„Ne znam“, reče ona. „Samo nam je kazala da joj to stavimo na grob. Nije rekla odakle joj.“\*

Svi koji su iole bili na nekom položaju došli su na Lakoniju. To je bilo istina na nekoliko nivoa. Duarteov plan da preseli centar čovečanstva iz Solovog sistema u srce sopstvenog carstva naišao je na nivo saradnje i saglasnosti koji je Holdena isprva prenerazio, a onda ga ostavio s trajnim osećajem blagog razočaranja u ljude kao vrstu. Svi najprestižniji instituti za naučna istraživanja preselili su svoje centrale na Lakoniju. Četiri različite baletske trupe odbacile su vekove suparništva kako bi delile isti Lakonski institut za umetnost. Slavne ličnosti i naučnici pohitali su na nova, velelepna imanja sa državnim subvencijama u prestonici. Tamo su se već snimali filmovi. Meka sila kulture bila je u niskom startu,

---

\* Haiku Ardžuna, Avasaralinog muža; pojavljuje se u *Kalibanovom ratu*, drugoj knjizi *Prostranstva*. (Prim. prev.)

spremna da preplavi mreže i kanale ohrabrujućim porukama visokog konzula Duartea i trajnošću Lakonije.

Došla je i privreda. Duarte je imao već podignute banke i poslovne kampuse, spremne za zakupce. Društvo svetova više nije bila samo Keri Fisk u posranoj kancelariji na stanici Medina. Bila je to katedrala u centru prestonog grada sa predvorjem većim od hangara i zidovima od vitražnog stakla koji kao da su se dizali u beskraj. Centralna vlast Transportnog sindikata takođe je bila tamo, u manjoj zgradi sa manje prostorija, tako da je fizički i društveno bilo jasno ko je miljenik, a ko pastorče. Holden je sve to posmatrao iz Zgrade vlade, koja je bila njegov dom i zatvor, i zbog toga je pomišljao da živi na ostrvu.

Unutar granica grada, Lakonija je bila čistija, novija, svetlija i kontrolisanija od većine svemirskih stanica na kojima je Holden bio. Odmah napolju bila je divljina kakvu je viđao samo u slikovnicama. Drevne šume i tuđinske ruševine za čije će pripitomljavanje i istraživanje biti potrebne generacije. Holden je čuo tračeve i glasine o ostacima tehnologije koji su beslovesno oživeli zahvaljujući početku rada s protomolekulom: crvi kopači veliki kao svemirske letelice, dronovi za popravke nalik na pse koji ne razlikuju mehanizam od tela, kristalne pećine sa pijezelektričnim efektima koji izazivaju muzičke halucinacije i onesposobljavajuću vrtoglavicu. I dok je prestoni grad prerastao u sinonim za čovečanstvo kao celinu, planeta oko njega ostala je tuđinska. Ostrvo duboko poznatog u moru onoga što još ne razumemo. Na neki način, bilo je ohrabrujuće to što Duarte, i pored svoje moći boga i cara, nije sve mogao da postigne za samo nekoliko decenija.

U drugom pogledu, bilo je to zastrašujuće.

Dvorana za prijeme bila je grandiozna, ali ne preterano. Ako je Lakonija bila sazdana po Duarteovom liku, postojala je čudna crta lične uzdržanosti u duši visokog konzula. Koliko god veličanstven grad bio, koliko god silne bile njegove ambicije, Duarteov kompleks palate i dom nisu bili gizdavi, pa čak ni naročito ukrašeni. Balska dvorana je bila sva u čistim linijama i neutralnoj paleti koja je posezala za elegancijom bez preteranog obaziranja na bilo

čije mišljenje. Sofe i fotelje bile su postavljene tako da ljudi mogu da ih poređaju i drugačije. Omladina u vojničkim uniformama služila je čaše vina i začinjeni čaj. Više od moći, sve oko Duartea je, zahvaljujući njemu, izgledalo kao da je poniklo iz samopouzdanja. Bio je to dobar trik, zato što je, iako je Holden mogao da ga prozre, svejedno delovao.

Holden primi čašu vina od neke devojke i pođe kroz masu koja se kretala unaokolo. Nekoliko ljudi je odmah prepoznao. Keri Fisk iz Društva svetova držala je banku za dugim stolom, sa guvernerima pet-šest kolonija koji su se utrkiivali da se prvi nasmeju njenim šalama. Torn Čao, lice najpopularnijeg kanala s vestima sa Bara Gaona. Emil-Mišel Li u talasastoj zelenoj haljini koja je postala njen zaštitni znak kada nije glumila u nekom filmu. A za svako lice koje je Holden mogao da poveže s imenom, bilo je tu još desetak onih koja su mu izgledala neodređeno poznato.

Kretao se kroz razređenu društvenu maglu učtivih osmeha i klimoglava prepoznavanja kloneći se stvarnog kontakta. Bio je tu zato što je Duarte želeo da on bude viđen tu, ali Venov dijagram ljudi željnih da se umile visokom konzulu kao i onih spremnih da se izlože njegovom nezadovoljstvu zbog druženja s najčuvenijim državnim zatvorenikom nije imao mnogo preklapanja.

Ali bilo ih je nekoliko.

„Nisam dovoljno pijana za ovo.“

Predsednica Transportnog sindikata Kamina Dramer stajala je naslonjena na visoki sto, šaka svijenih oko čaše. Lice joj je uživo izgledalo starije. Video je bore oko njenih očiju i usta jasnije kada između njih nije bilo kamera, ekrana i nekoliko milijardi kilometara. Ona se malo pomeri, napravivši mu mesta kraj stola, i on prihvati poziv.

„Nisam siguran kako izgleda kad je neko dovoljno pijan za ovo“, reče on. „Obeznanjen od pića? Spreman za tuču? Uplakan u ćošku?“

„Ti kao da nisi ni pripit.“

„Nisam. Ovih dana se uglavnom klonim alkohola.“

„Želiš da sačuvaš prisebnost?“

„I želudac, bogami.“

Dramer se osmehnu i zakašlja od smeha. „Pustili su počasnog zatvorenika među ljude. Da pomisli čovek kako im više nisi toliko od koristi. Jesu li te skroz-naskroz iscedili?“

Ona je to rekla kao kada bi se dvoje starih kolega međusobno začikavalo, pošto su zajedno zgglajznuli tako da sada žive u sutonu političke prihvatljivosti. Ili je tu možda bilo još nečega. Svojevrsnog pitanja da li su ga prisilili da izda pokret otpora na Medini. Da li su odlučili da ga slome. Dramer je znala jednako dobro kao i on ko sluša, čak i ovde.

„Pomagao sam koliko god sam mogao u pogledu tuđinske pretnje. Sve ostalo što bi me upitao ionako bi za odgovor imalo bajate vesti. I pretpostavljam da sam sada ovde zato što Duarte misli da sam mu tu od koristi.“

„Kao još jedan artista u cirkusu.“

„Glupi avgust“, reče Holden. Onda, videvši njenu reakciju: „Tako su nazivali klovnove pod šatrom.“

„Svakako“, reče ona.

„A šta je s tobom? Kako napreduje razvaljivanje Transportnog sindikata?“

Dramerine oči se razvedriše i osmeh joj se raširi. Odgovori mu savršenim glasom pripremljenim za vesti, oštrim i toplim, lažnim poput izrezbarenog žira. „Veoma sam zadovoljna glatkom tranzicijom prema potpunijem nadzoru od strane lakonske vlasti i Društva svetova. Naš fokus je na tome da se držimo svih starih praksi koje su bile delotvorne i usavršimo i integrišemo nove procedure koje će odstraniti sve ono nepotrebno. Uspeli smo da održavamo i čak uvećamo efikasnost trgovine bez ugrožavanja bezbednosti one veće sudbine koja je čovečanstvu potrebna.“

„Toliko je gadno?“

„Ne bi trebalo da zakeram. Moglo je i gore. Sve dok sam dobar mali vojnik i Duarte misli da ću biti od koristi za izvlačenje Sabe na videlo, neću završiti u oboru.“

Žamor se začu sa glavnog ulaza i masa se uznemiri. Čitavom balskom dvoranom pažnja se premesti poput gvođenih opiljaka koji se pomeraju prema magnetu. Holden nije morao da pogleda kako bi znao da je Vinston Duarte stigao, ali svejedno je to učinio.

Duarteova uniforma bila je gotovo ista Holdenova. Zračio je istom prijaznom smirenošću koju kao da je svuda nosio sa sobom. Ipak, njegovi bezbednjaci bili su očigledniji od nadzora nad Holdenom. Dva stamena stražara s ličnim naoružanjem i očima koje su treperile od usađene tehnologije. Kortazar je takođe stigao s njim, ali stajao je podalje kao tinejdžer koga su odvucli od igrice zarad porodične večere. Stvarna tinejdžerka – Duarteova kći Tereza – koračala je kraj oca kao senka.

Keri Fisk pritrča Duarteu, ostavivši svoju svitu guvernera, i rukova se s njim. Prozboriše koju načas pre nego što se Fiskova okrenula Terezi i rukovala se s devojčicom. Mala grupa počela je da se zgrušava iza Fiskove dok su se ljudi trudili da što nenametljivije zauzmu pravo mesto da se sretnu sa velikanom.

„Jeziv skot, jelda?“, reče Dramer.

Holden progunđa nešto. Nije znao o čemu ona govori. Možda je posredi samo bio način na koji su svi oko njega bili tako uvežbanani da budu pokorni. To bi bilo sasvim dovoljno. Ali možda je ona videla i nešto od onog što je Holden primećivao: zamuckivanje u očima, sedefastu senku pod njegovom kožom. Holden je video protomolekul na delu koliko i svi drugi koji nisu pripadali Kortazarovoj laboratoriji. Verovatno su zato nuspojave Duarteovih tretmana za njega bile očiglednije.

On shvati da zuri. I više od toga, shvati da svi zure, i da ga za sobom povlači pritisak njihove pažnje. Osvrnu se prema Dramer, svesno se potrudivši da se okrene. Bilo je to teže nego što je želeo da prizna.

Želeo je da pita ima li vesti o pokretu otpora, da li Duarteova vladavina izgleda jednako neumitno u širokom vakuumu između svetova kao i ovde, u njegovom domu.

„Ima li vesti o pokretu otpora?“, upita on.

„Uvek će biti nezadovoljnika“, reče ona, koračajući tankom crtom između bezazlenog i značajnog. „A ti, kako si? Kako čuveni kapetan Džejms Holden provodi svoje dane? Ideš na žurke? Zamahuješ sićušnim pesnicama u bespomoćnom besu?“

„Jok. Samo smišljam i čekam trenutak da udarim“, reče Holden. Oboje se isceriše kao da je reč o šali.

## Prvo poglavlje: Elvi

*Vaseljena je uvek čudnija nego što misliš.*

To je bila njena omiljena profesorska fraza sa studija. Profesor Erlih, nadrždani matori Nemač s dugom sedom bradom koji je Elvi uvek podsećao na baštenske patuljke, ponavljao je to kad god bi se neko iznenadio rezultatima njihovih laboratorijskih testova. U to vreme Elvi je tu poštapalicu smatrala istinitom toliko da je bila banalna. Naravno da vaseljena krije neočekivana iznenađenja.

Profesor Erlih je bio gotovo sigurno mrtav. On je bio na rubu onoga što je tehnologija zaustavljanja starenja mogla da postigne dok je Elvi bila na početku svojih dvadesetih. Sada je imala kćerku stariju od tog uzrasta. Ali da je i dalje bio živ, Elvi bi mu poslala dugo i iskreno izvinjenje.

Vaseljena nije samo čudnija nego što misliš već i čudnija nego što bi mogao da pomisliš. Svako novo čudo, koliko god bilo zapanjujuće, samo je bilo temelj za kasnije, još neverovatnije otkriće. Vaseljena i njena neprestano promenljiva definicija onoga što se smatra čudnim. Otkriće onoga što su svi smatrali tuđinskim oblikom života kada je protomolekul bio pronađen na Febi uzdrmalo je ljude do temelja, a opet je bilo nekako manje uznemirujuće od otkrića da protomolekul nije toliko tuđin koliko alatka tuđina. Njihova verzija univerzalnog mehaničkog ključa, samo što je taj

ključ pretvorio celu asteroidsku stanicu Eros u svemirski brod, preoteo Veneru, stvorio kapiju prstena i omogućio iznenadni pristup do hiljadu trista svetova iza nje.

*Vaseljena je uvek čudnija nego što misliš. Vala baš, profesore.*

„Šta je“, reče njen muž Fajez, „to?“

Bili su na mostu njenog broda *Sokola*. Broda koji joj je dalo Lakonsko carstvo. Na ekranu ispred njih polako se pomaljala slika visoke rezolucije onoga što su svi nazivali *objektom*. Bilo je to planetno telo malo veće od Jupitera i gotovo providno, kao ogromna kristalna kugla sa slabom primesom zelenkaste nijanse. Jedina struktura u sistemu Adro.

„Pasivna spektrometrija veli da je skoro sve to ugljenik“, reče Travon Bariš, ne dižući pogled sa svog radnog ekrana dok su tamo prolazili podaci. On je u ekipi bio naučnik za materijale, najveći bukvalista kog je Elvi ikad upoznala. Naravno da je dao Fajezu činjenični odgovor na njegovo pitanje. Znala je da njen muž nije to pitao. Pitao je: *Zbog čega je to?*

„Sabijen je u gustu rešetku“, reče Džen Lajvli, fizičarka ekipe. „To je...“

Ona začuta, pa Elvi dovrši umesto nje. „To je dijamant.“

Sa svojih sedam godina Elvi Okoje se vratila u Nigeriju s majkom kada je umrla njena baba-tetka, žena koju Elvi nikad nije upoznala. Dok je majka sređivala sve oko sahrane, Elvi je tumarala kroz baba-tetkinu kuću. Pretvorilo se to u neku vrstu igre, da vidi koliko će moći od slike mrtve žene da stvori u glavi gledanjem u predmete koje je ova ostavila za sobom. Na polici kraj kreveta, slika osmehnutog mladića tamne kože i bledih očiju koji je mogao da joj bude muž, brat ili sin. U malenom kupatilu, među razbacanim paketićima jeftinog sapuna i sredstava za čišćenje, jedna divna kristalna boca puna tajanstvene zelene tečnosti. Parfem? Otrov? Pošto nije poznavala tu ženu, svi predmeti koje je ona ostavila za sobom bili su fantastični i neodoljivi.

Mnogo godina kasnije, dok je ispirala usta, miris joj je aktivirao sećanje i ona je shvatila da je zelena tečnost u boci gotovo sigurno bila sredstvo za ispiranje usta. Jedna misterija bila je rešena, ali



pojavi su se nova pitanja. Zašto bi ona sipala sredstvo za ispiranje usta u tako divnu bocu umesto da ga je prosto ostavila u posudi u kojoj je i stiglo, podobnoj za reciklažu? Odakle je ta boca uopšte poticala? Da li je ona to sredstvo koristila za ispiranje usta, ili je postojala neka skrivena funkcija koju je sredstvo moglo da ima, a Elvi ova nikad ne bi mogla da padne na pamet? Bez mrtve žene da to objasni, cela stvar će zauvek ostati misterija. Neke stvari se mogu razumeti samo s kontekstom.

Na ekranu sa spoljnom slikom jedan jedini zelenkasti dijamant mašinski savršene površine lebdeo je u sunčevom sistemu bez drugih planeta, i okretao se oko belog patuljka, zvezde koja se gasila. Boca sa sredstvom za ispiranje usta u brušenom kristalu, okružena jeftinim sapunima na prljavom pultu u kupatilu. Fajez je bio u pravu. Jedino važno pitanje bilo je *zašto*, ali svi koji su to znali bili su mrtvi. Jedini odgovor bio je odgovor profesora Erliha.

*Soko* je na zahtev visokog konzula Duartea bio posebno projektovan konkretno za nju, i imao je samo jednu misiju: da poseti „mrtve sisteme“ kapija i pogleda ima li tamo ikakvih tragova bezimenom neprijatelju koji je uništio civilizaciju graditelja protomolekula ili čudnim nefizičkim mecima koje su oni – ili to, koja god zamenica bila prikladna za vandimenzionalni nelokalni antecedent – ostavili za sobom.

*Soko* je dosad posetio tri takva sistema. Svaki put je to bilo pravo čudo. Elvi se nije dopadao izraz *mrtav sistem*. Ljudi su počeli tako da ih zovu zato što nisu sadržali planete sposobne da podrže život. Za nju je ta klasifikacija bila nesnosna i pojednostavljena. Da, nije bilo moguće da ikakav život koji bi oni razumeli postoji na dijamantu veličine Jupitera koji je lebdeo oko belog patuljka. Ali isto tako nije bilo ni ikakvog zamislivog prirodnog procesa koji bi mogao da dovede do nastanka takvog artefakta. Neko je to napravio. Inženjering u razmerama koje su izazivale strahopoštovanje u klasičnom smislu te reči. Nadahnjujući i čuđenje i strepnju u podjednako meri. Otpisati to kao *mrtvo* zato što tamo ne rastu biljke ukazivalo je na činjenicu da je strepnja prevladala nad čuđenjem.

„Sve su počistili“, reče Fajež. On je menjao pred sobom teleskopske i radarske slike solarnog sistema. „Nema čak ni kometnog pojasa na svetlosnu godinu od zvezde. Dograbili su svaku trunku materijala u čitavom ovom sunčevom sistemu, pretvorili je u ugljenik i smučkali od toga džinovski dijamant.“

„Ljudi su nekada poklanjali dijamante pre prosidbe“, reče Džen. „Možda je neko želeo da bude siguran da neće biti odbijen.“

Travonova glava trže se od njegove konzole i on zatrepeta nekoliko sekundi u Džen. Njegov kruti bukvalizam značio je da je on ujedno bio hemijski oslobođen svega što bi podsećalo na smisao za humor, i Elvi je već više puta bila u prilici da vidi kako ga Dženina lakomislena ironija stavlja na muke.

„Ne verujem da...“, zausti Travon, ali Elvi ga prekinu.

„Ljudi, ostanite usredsređeni na posao. Moramo da znamo sve u vezi s ovim sistemom pre nego što uključimo katalizator i krenemo da rasturamo stvari.“

„Jasno, gazdarice“, reče Fajež i namignu joj tako da niko drugi to nije mogao da vidi.

Ostatak njenog tima, najbolji naučnici i tehničari sa svih strana carstva, koje je posebno odabrao i smestio pod njenu komandu visoki konzul lično, okrenu se svojim ekranima. U naučnim stvarima povezanim s njihovom trenutnom misijom njena naređenja imala su punu snagu carskog zakona. Niko iz njenog tima nikada se nije protivio.

Naravno, upozorenje je glasilo da nisu svi u njenom timu, i da se ne smatra sve naučnim pitanjem.

„Hoćeš li ti da mu kažeš da pomeramo termin“, reče Fajež, „ili da to ja uradim?“

Ona ponovo pogleda u ekran sa nekom vrstom čežnje. U dijamantu su verovatno postojale strukture. Tragovi kao blede mastilo u dubokom rukopisu koji su mogli da ih upute malo dalje prema sledećoj misteriji, sledećem otkrovenju, sledećoj neizrecivoj čudnovatosti. Nije želela nikome da govori ni o čemu. Želela je da *posmatra*.

„Ja ću se postarati za to“, reče Elvi i krenu prema liftu.

\* \* \*

Admiral Mehmet Sagal bio je rmpalija od čoveka sa ugljenocrnim očima na licu ravnom kao tanjir. Kao vojni zapovednik njihove misije, uglavnom je naučnike ostavljao na miru. Ali kad bi nešto zapalo u oblast za koju je, po naređenjima koja je imao, on bio odgovoran, bio je neumoljiv i nepomerljiv upravo onako kako su to sugerisali njegovi gabariti. A u sedenju u njegovoj spartanskoj kancelariji uvek je bilo nečeg disciplinskog. Kao kad vas pošalju kod direktora škole zbog varanja na testu. Elvi je mrzela da glumi moljakanje pred vojnim glavešinom. Ali u Lakonskom carstvu vojska se uvek nalazila na vrhu liste autoriteta.

„Doktorko Okoje“, reče admiral Sagal. On protrlja hrbat nosa vršcima prstiju nalik na kobasice i zagleda se u nju sa istom onom mešavinom privrženosti i pokroviteljske ozlojeđenosti sa kojom je ona nekada gledala svoju decu kada su pravila gluposti. „Strašno zaostajemo za rasporedom, kao što znate. Imam naređenja da...“

„Ovaj sistem je neverovatan, Mete“, reče ona. Korišćenje namimka bilo je mala agresija, ali on je to tolerisao. „Previše je neverovatan da bismo ga tek tako odbacili zbog nestrpljenja. Treba da provedemo vreme zaista proučavajući ovaj artefakt pre nego što izneseš katalizator i sačekaš da vidiš hoće li nešto eksplodirati!“

„Majorko Okoje“, odgovori Sagal, upotrebivši njen vojni čin kako bi je ne toliko suptilno podsetio na njeno mesto u lancu komandovanja. „Čim vaš tim završi s preliminarnim prikupljanjem podataka, iznećemo katalizator i videti ima li ovaj sistem ikakvu vojnu vrednost, prema našim naređenjima.“

„Admirale“, reče Elvi, znajući da agresija ne vredi kod njega kad je u ovakvom raspoloženju, pa je umesto toga pokušala sa umirujućim poštovanjem. „Samo želim još malo vremena. Možemo da nadoknadimo izgubljeno vreme u odlasku. Duarte mi je dao najbrži naučni brod u istoriji čovečanstva kako bih mogla više vremena da provodim baveći se naukom, a manje putovanjem. Upravo kao što vas molim da sada učinimo.“

Podsetila je Sagala na to da ima direktnu vezu s visokim konzulom i da je ovaj vrednovao njen rad dovoljno da joj je za njega sagradio brod. Ni *to* se nije moglo baš nazvati suptilnim.

Sagala to nije kosnulo.

„Imate dvadeset sati da završite sa prikupljanjem podataka“, reče on, skrstivši ruke preko širokog trbuha kao Buda. „I ni minut više od toga. Izvestite svoj tim.“

„*Upravo* zbog takvog krutog promišljanja ne postoje mogućnosti za dobro bavljenje naukom pod vladavinom Lakonije“, reče Elvi. „Trebalo bi da na nekom univerzitetu vodim katedru za biologiju. Previše sam stara da bih valjano primala naređenja.“

„Saglasan sam s tim“, reče Fajež. „Ali šta je tu je.“

Ona i Fajež su bili u njenim odajama kako bi se istuširali i nešto na brzinu pojeli pre nego što Sagal i njegovi jurišnici izvuku svoj živi uzorak protomolekula i rizikuju da unište milijardama godina star artefakt samo da bi videli hoće li ovaj eksplodirati na koristan način. „Ako im to ne stvori bolju bombu, koga je briga što će ga razneti!“

Ona se naglo okrenu prema Faježu dok je to govorila, a on ustuknu za pola koraka od nje. Ona shvati da i dalje drži u jednoj ruci tanjir od večere. „Nemam nameru da ga bacim“, reče ona. „Ja ne bacam stvari.“

„Bacala si svojevremeno“, odgovori on. I on je ostario. Nekada crna kosa bila mu je sada gotovo sasvim seda, a bore smejalice širile su mu se iz uglova očiju. Njoj to nije smetalo. Volela je to što se češće osmehivao nego mrštio. Sada se osmehivao. „Bilo je bačenih stvari.“

„Nisam nikad...“, zausti ona, upitavši se da li on zaista strepi da će ona baciti tanjir na njega usled osujećenosti, ili je samo začikava kako bi je oraspoločio. Čak ni posle decenija provedenih zajedno ponekad nije mogla da pretpostavi šta mu prolazi kroz glavu.

„Bermuda, odmah pošto je Riki otišao od kuće na studije, prvi put smo posle više godina otišli na odmor, a ti si...“

„Tamo je bila bubašvaba. Bubašvaba mi je izmileda na tanjir!“

„Umalo me nije skratio za glavu kad si ga zavrljačila.“

„Pa“, reče ona, „prepala sam se.“

Ona se nasmeja. Fajez se cerio kao da je osvojio neku nagradu. Dakle, naravno, sve vreme je nameravao da je natera na smeh. Ona spusti tanjir.

„Vidi, znam da salutiranje i praćenje naređenja nije ono što smo baš imali na umu kad smo dobili diplome“, reče Fajez. „Ali ovo je nova stvarnost sve dok Lakonija ima kontrolu. Dakle...“

Zapravo je sama bila kriva za to što je bila bačena u Naučni direktorat. Lakonija je mahom ostavljala ljude na miru. Planete su birale svoje guvernere i predstavnike u Društvu svetova. Mogle su da donose sopstvene zakone, sve dok oni nisu direktno u suprotnosti sa carskim pravom. A za razliku od većine diktatura u istoriji, činilo se da Lakonija nije zainteresovana za ograničavanje višeg obrazovanja. Univerziteti galaksije funkcionisali su manje-više isto kao pre preuzimanja vlasti. Povremeno čak i malo bolje.

Ali Elvina greška je bila to što je ona postala vodeći stručnjak čovečanstva za protomolekul, iščezlu civilizaciju koja ga je stvorila i propast koja ju je zbrisala. Kao mnogo mlađa žena, odaslana je na Ilus kao deo prve naučne misije za istraživanje biologije tuđinskog sveta. Do tada, njena specijalizacija iz egzobiologije bila je teorijska, uglavnom fokusirana na život sa dna dubokih mora i iz dubokog leda koji je izgledao kao dobar analog za bakterije kakve su se mogle pronaći pod površinom Evrope.

Nikad nisu pronašli nikakve bakterije na Evropi, ali otvorila se mreža kapija, i najednom je egzobiologija postala prava stvar, sa više od hiljadu trista novih bioma za istraživanje. Ona je otišla na Ilus u očekivanju da proučava pandane guštera, i umesto toga se suočila sa artefaktima galaktičkog rata koji su bili stariji od njene vrste. Postala je opsednuta poimanjem. Naravno da jeste. Kuća veličine galaksije, sa sobama punim fascinantnih stvari, i vlasnicima

mrtvim milenijumima. Posvetila je ostatak svog profesionalnog života tome da ih sve razume. I kada ju je Vinston Duarte pozvao da predvodi tim za istraživanje upravo te misterije i za to joj dao neograničena sredstva, ona nije mogla da odbije.

U tom trenutku ona je videla samo Lakoniju koja je svima bila predstavljena na kanalima sa vestima. Nemoguće moćnu, vojnički nepobedivu, ali nezainteresovanu za etničko čišćenje ili genocid. Možda čak i s najboljim interesima čovečanstva u srcu. Nije joj mnogo smetalo da uzima njihov novac kako bi se bavila naukom. Pogotovo pošto nije bilo mnogo drugih opcija. Kada kralj kaže: *Dođi da radiš za mene*, ne postoji mnogo načina da se kaže: *Ne*.

Sumnje su nastupile kasnije, kada je bila uvedena u njihovu vojsku i saznala za izvor lakonske nadmoćne tehnološke prednosti.

Kada je videla katalizatore.

„Trebalo da se vratimo“, reče Fajež dok je završavao sa uklanjanjem poslednjih sudova od večere. „Časovnik otkucava.“

„Hoću. Za koji minut“, odgovori ona, stupivši natrag u maleno privatno kupatilo koje su delili. Bila je to jedna od privilegija njenog čina. Iz ogledala iznad umivaonika u nju je zurila starica. Ženine oči bile su progonjene onim što se spremala da uradi.

„Jesi li se više spremila?“, doviknu Fajež.

„Idi ti samo. Stići ću te.“

„Zaboga, Els, nećeš valjda ponovo to da posetiš?“

To. Katalizator.

„Nisi ti kriva“, reče Fajež. „Nisi ti osmislila ovu studiju.“

„Pristala sam da je nadzirem.“

„Ljubavi. Dušo. Svetlosti života mog. Kako god da nazivamo Lakoniju javno, kad je skineš dogola, ona je diktatura“, reče Fajež. „Nikada nismo ni imali izbora.“

„Znam.“

„Zašto onda to sebi radiš?“, reče Fajež.

Nije odgovorila, zato što nije mogla da mu objasni sve i da je to želela.

„Stići ću te.“

\* \* \*

Oblast za čuvanje katalizatora nalazila se u srcu *Sokola*, okružena sa svih strana štitom od debelih slojeva osiromašenog uranijuma i najkomplikovanijim Faradejevim kavezom u galaksiji. Veoma brzo je postalo jasno da protomolekul komunicira brže od svetlosti. Nekakva primena kvantne upletenosti bila je vodeća teorija, ali kakav god mehanizam bio posredi, protomolekul je prkosio lokalitetu, umnogome kao sistem prstena kapija koji je stvorio. Kortazaru i njegovom timu bile su potrebne godine da ustanovi kako da spreči uzorak protomolekula da razgovara sam sa sobom, ali oni su imali decenije i na kraju su došli do kombinacije materijala i polja koja je uspevala da prevari čvor protomolekula da se izdvoji od ostatka.

Čvor. To. Katalizator.

Dva Sagalova marinca čuvala su vrata njegove odaje. Imali su na sebi težak plavi motorni oklop koji je pištao i škljocao kada su se kretali. Svaki je bio opremljen bacačem plamena. Za svaki slučaj.

„Uskoro ćemo koristiti katalizator. Želim da pogledam u kakvom je stanju“, reče Elvi u prostoru između dva stražara. Iako je imala vojnički čin, i dalje često nije umela da razabere ko je najviši oficir u konkretnoj prostoriji. Nedostajale su joj indoktrinacija iz baze za obuku i životna praksa koju su Lakonci uzimali zdravo za gotovo.

„Naravno, majorko“, reče stražarka s leve strane. Izgledala je premlada za višeg oficira, ali to je veoma često bilo tako s Lakoncima. Većinom su izgledali previše mladi za svoje činove. „Treba li vam pratnja?“

„Ne“, reče Elvi. *Ne, ovo uvek radim sama.*

Mlada stražarka učini nešto na ručnom zglobu svog oklopa i vrata iza nje kliznuše u stranu, otvorivši se. „Javite nam kad budete spremni da izađete.“

Prostorija katalizatora bila je kocka stranice četiri metra. Tu nije bilo kreveta, umivaonika, toaleta. Samo tvrdog metala i mrežastih odvoda. Jednom dnevno prostorija je oblivana rastvorom, a

tečnost je usisavana kako bi bila spržena. Lakonci su bili opsednuti protokolima protiv kontaminacije kad je protomolekul bio posredi.

Čvor, to, katalizator, nekada je bila žena u svojim kasnim pedesetim godinama. Kako se zvala i zašto je odabrana da bude zaražena protomolekulom nije stajalo u zvaničnim podacima do kojih je Elvi imala pristup. Ali Elvi nije mnogo vremena provela u njihovoj vojsci pre nego što je saznala za Obor. Mesto gde su slali osuđene zločince da budu namerno zaraženi, kako bi carstvo imalo neograničen izvor protomolekula za rad.

Ipak, katalizator je bio poseban. Zahvaljujući nečemu što je Kortazar uradio, ili nekakvom slučaju ženine genetike, ona je bila samo prenosilac. Pokazivala je rane znake zaraze – promene u koži i skeletnoj strukturi – ali u mesecima otkad su je doveli na *Sokola*, te promene nisu ni najmanje napredovale. I ona nikada nije zašla u fazu „zombija bljuvača“, kako su svi to nazivali, nije povraćala materijal u pokušaju da zarazu raširi.

Elvi je znala da je savršeno bezbedna u istoj prostoriji s katalizatorom, ali bi svejedno zadrhtala svaki put kada bi tamo ušla.

Zaražena žena je pogleda praznim očima i pomeri usne u nečujnom šapatu. Osećala se uglavnom na kupku rastvora koju je primala svakodnevno, ali ispod toga je zaudaralo nešto drugo. Smrad mesa u raspadanju, kao iz mrtvačnice.

Bilo je normalno žrtvovati životinje. Pacove, golubove, svinje. Pse. Šimpanze. Biologija je oduvek trpela od kognitivnog cimanja tamo-amo dokazujući da su ljudi samo još jedna vrsta životinja istovremeno tvrdeći da su oni moralno drugačiji. Bilo je u redu ubiti šimpanzu u ime nauke. Nije bilo u redu ubiti čoveka.

Osim, očigledno, kada jeste.

Možda je katalizator pristao na ovo. Možda je izbor bio između ovoga i neke druge, groznije smrti. Kakva god ona bila.

„Žao mi je“, reče joj Elvi, kao što je činila svaki put kada bi ušla u odaju sa katalizatorom. „Tako mi je žao, nisam znala da ovo rade. Inače nikada ne bih pristala.“

Ženi se glava zaljulja na vratu, klimnuvši napred u tobožnjoj saglasnosti.



„Neću zaboraviti da su ti ovo uradili. Ako ikada budem mogla ovo da ispravim, učiniću to.“

Žena se odgurnu od poda šakama kao da želi da ustane, ali njenim rukama je nedostajala snaga i šake su joj se mlitavo iskrenule. Bili su to samo refleksi. Tako je govorila sebi. Instinkt. Ženin mozak više nije postojao, ili se makar izmenio u nešto što se ni u kom normalnom slučaju nije moglo definisati kao mozak. U toj koži nije bilo nikog zaista živog. Više ne.

Ali nekada jeste.

Elvi obrisa oči. Vaseljena je uvek čudnija nego što očekujete. Ponekad je puna čudesa. Ponekad je puna užasa.

„Neću zaboraviti.“

## Drugo poglavlje: Naomi

Naomi je nedostajao *Rosinante*, ali opet, ovih dana joj je nedostajalo mnogo toga.

Njen stari brod i dom bio je i dalje parkiran na Friholdu. Pre nego što su pošli, ona i Aleks su pronašli sistem pećina na rubu najjužnijeg kontinenta Friholda sa ulazom dovoljno velikim da se brod provuče unutra. Spustili su ga u jedan suvi tunel i nedelju dana postavljali zaptivke i skladišne cerade kako bi sprečili invaziju lokalne flore i faune. Kad god se vrate *Rosiju*, on će i dalje biti tamo, čekaće ih spreman. Ako to nikad ne učine, on će tamo biti vekovima. I dalje će čekati.

Ponekad, na ivici sna, provela bi sebe kroz njega. Još je znala svaki centimetar od vrha kokpita do zakrivljenja pogonske kupe. Mogla je misliti da se provlači tuda u bestežinskom stanju ili pod potiskom. Čula je za drevne učenjake sa Zemlje koji su na taj način stvarali palate sećanja. Zamisli Aleksa u kokpitu, kako drži peščani sat i po njemu meri vreme. Onda dole do letačke palube, gde su se Ejmos i Klarisa dobacivali loptom za golgo sa ispisanim brojem 2 za određivanje početnih i krajnjih brzina podeljenih sa dva. Potom dole u njenu kabinu, kod Džima. Džima samog. Džima koji je značio izmeštenost. Jednostavna kinematička jednačina, tri stvari koje su sve jedno te isto, lake za pamćenje zato što sve ubadaju u srce.

To je bio jedini razlog zbog kojeg je pristala na okvirni plan kad su joj se Saba i pokret otpora obratili. Sećanja su bila kao duhovi, i sve dok Džima i Ejmosa ne bude tamo, *Rosi* će uvek biti pomalo uklet.

I nije posredi bio samo Džim, premda je on bio prvi. Naomi je izgubila i Klarisu, koja bi umrla od sporih otrova sopstvenih implanata da nije odabrala da umre od nasilja. Ejmos je pošao u veoma rizičnu misiju za pokret otpora, duboko u neprijateljsku teritoriju, i onda učutao, propuštajući jedan za drugim termin za izvlačenje, sve dok svi nisu prestali da očekuju njegovo ponovno javljanje. Čak i Bobi, zdrava i prava, ali sada na kapetanskoj stolici sopstvenog broda. Sve je njih ona izgubila, ali sa Džimom je bilo najgore.

Frihold joj, s druge strane, uopšte nije nedostajao. Doživljaj boravka pod nepreglednim praznim nebom neko vreme je imao malo šarma, ali nelagodnost je trajala duže nego osećaj noviteta. Ako je već trebalo da živi kao izbeglica i odmetnik, mogla je makar da to čini negde gde vazduh unutra drži nešto vidljivo. Njenim novim odajama – koliko god male i grozne bile – makar je to išlo u korist.

Spolja je njena kabina izgledala kao standardni teretni kontejner napravljen za transport slabog planetnog fuzionog reaktora. Takve su kolonisti u hiljadu trista novih sistema koristili da snabdevaju strujom omanji grad ili rudarsku postaju srednje veličine. Pošto njegovog stvarnog tovara više nije bilo, unutra je prostor bio dovoljan za ležaj za ubrzanja na kardanskim prstenovima, reciklator za hitnu podršku, zalihi vode i šest modifikovanih torpeda kratkog dejstva. Ležaj joj je služio i kao krevet i kao radni sto. Reciklator za podršku davao joj je energiju i hranu, i uklanjao njen otpad. Nešto takvo moglo je da nedeljama održi u životu posadu nasukanog broda, ali bez trunke komfora. Zalihe vode služile su za piće, ali delimično i za skrivanje, spojene s malim panelima za isparavanje na spoljnoj strani kontejnera kako bi se na taj način oslobađali viška njene toplote.

A torpeda su bila njeno sredstvo obraćanja ostatku sveta.

Ali ne danas. Danas će se ona videti sa stvarnim ljudima. Udi-  
saće njihov vazduh, dodirivati im kožu. Slušati njihove žive glaso-  
ve. Nije bila sigurna da li je uzbuđena zbog toga, ili je ta energija  
koja se meškolji u njenom stomaku strepnja. Jedno je bilo sasvim  
slično drugom.

„Dozvola za otvaranje?“, reče ona, a monitor ležaja za ubrzanja  
sačeka, odasla poruku, a onda nekoliko udisaja kasnije uzvрати  
sa: POTVRĐENO. POLAZAK U 18.45 PO STANDARDNOM VREMENU.  
NEMOJ KASNITI.

Naomi se otkopča od ležaja i odgurnu do unutrašnjih vrata  
kontejnera, zaključavši usput kacigu odela. Kad je odelo pokazalo  
da je zaptiveno, ona je zaptivke svejedno ponovo proverila, a onda  
ispustila vazduh iz kontejnera u svoj uređaj za hitnu reciklažu,  
tako da je u unutrašnjosti nastao gotovo čist vakuum. Kad je pri-  
tisk dosegnuo granice efikasnosti jedinice i prestao da pada, ona  
otvori vrata kontejnera i izvuče se u ogromno tovarno spremište.

*Veriti Klouz* je bio preuređeni tegljač leda koji je služio kao  
letelica za dostavu kolonijama sa velikih udaljenosti. Spremište  
oko nje bilo je široko koliko i nebo Friholda, ili joj se tako činilo.  
*Rosinante* i još jedanaest takvih letelica mogli su da stanu tu a da  
im se strane ne dodiruju. Umesto toga, hiljade kontejnera poput  
Naominog bile su pričvršćene i spremne za transport od Solovog  
sistema do bilo kog novog grada ili stanice koju je čovečanstvo  
gradilo. Kroćenje nove divljine planeta koje nisu poznavale ge-  
netske kodove ili drvo života čovečanstva. A u većini kontejnera  
bilo je upravo ono što je i pisalo – zemlja, inkubatori industrijskog  
kvasca, bakterijske biblioteke.

Ali opet, poput njenog, u nekima je bilo nešto drugo.

Ovo je bilo šibicarenje.

Nije znala da li je Sabi to palo na pamet, ili je njegova žena,  
lice i predsednica Transportnog sindikata, pronašla neki skriveni  
način da mu kaže. Sa stanicom Medina i sporom zonom pod  
čvrstom kontrolom Lakonije, najveća prepreka s kojom se pokret  
otpora suočavao bilo je prebacivanje brodova i osoblja iz jednog  
sistema u drugi. Čak ni nešto toliko malo kao *Rosi* nije moglo

da se nada neprimećenom prolasku pored Medininih senzora. Kontrola saobraćaja kroz mrežu kapija bila je previše važna da bi se dopustilo da se to desi.

Ali sve dok je Transportni sindikat i dalje upravljao sopstvenim brodovima, podaci su mogli da se falsifikuju. Teretni kontejneri poput njenog mogli su da se prebacuju sa broda na brod, tako da bude teško, ako ne i nemoguće, pratiti njene komunikacije – ili Sabine, Vilhelma Vokera, ili ma kog drugog organizacionog glavešine pokreta otpora – do bilo koje letelice.

Ili, ako se činilo da nagrada opravdava strašan rizik, nešto veće moglo se prokrijumčariti. Nešto opasno. Nešto poput zarobljenog bojnog broda *Nadolazeća oluja* moglo se prokrijumčariti u Solov sistem. A sa tim, Bobi Drejper i Aleks Kamal, koje ona nije videla duže od godinu dana. I koji, upravo sada, čekaju da se privatno sastanu s njom.

Ona se odbi duž niza kontejnera, precizno prošavši kraj njih zahvaljujući praksi od rođenja. Svetla za navođenje treperila su na rubovima kontejnera, obeležavajući neprestano promenljiv lavirint pristupa i kontrole, vodeći je prema vratima za posadu. Trenutno je prostor za posadu verovatno bio manji nego na *Rosinanteu*. Njen tajni teretni kontejner bio je prostran koliko i kabine za posadu.

Ona nije poznavala posadu broda koji ju je nosio proteklih šest meseci. Većina nije bila svesna njenog prisustva. Saba je tako uredio stvari. Što manje ljudi zna, manje može da kaže. Stari izraz stanovnika Pojasa za to bio je *guerraregle*. Ratna pravila. Ona je tako živela kada je bila devojčica, u starim lošim danima. Tako je živela sada.

Pronašla je vazдушnu komoru za ulazak u brod i prošla kroz nju. Njena veza je čekala na nju. Bila je to neka devojka ne starija od dvadeset godina, sa bledom kožom i široko razmaknutim očima. Glava joj je bila obrijana verovatno kako bi izgledala grubo, ali je Naomi to samo podsetilo na bebeće paperje. Ime joj možda i nije bilo Blanka, ali Naomi ju je tako poznavala.

„Imate slobodnih dvadeset minuta, madam“, reče Blanka. Glas joj je bio lep. Muzikalan i čist. Marsovski naglasak podsetio

je Naomi na Aleksa. „Posle toga mi prestaje smena. Mogu da ostanem tu, ali ne mogu sprečiti sledećeg lika da dođe.“

„Više nego dovoljno“, reče Naomi. „Treba samo da dođem do stambenog prstena.“

„Nema problema. Vaš kontejner ćemo prebaciti u *Mosli* na sidrištu šesnaest-deset. Potrajaće to nekoliko sati, ali radni nalog je već odobren.“

Kuglica klizi pod drugi poklopac. Kada Naomi bude spremna da pošalje svoj sledeći skup naređenja i analizu, *Veriti Klouz* će proći Solovu kapiju i zaputiti se prema nekom drugom sistemu. A Naomi će biti u svojoj istoj maloj rupi, spavaće na svom istom malom ležaju, ali će putovati drugim brodom. Blanku će zameniti njena nova veza koja će je sačekati na dokovima. Naomi više nije mogla da se seti koliko je puta to radila. Prešlo je to gotovo u rutinu.

„Hvala ti“, reče ona, pa poče da se provlači prema vazdušnoj komori dokova.

„Bila mi je čast, madam“, reče Blanka, brzo izustivši te reči. „Što sam se upoznala s vama, hoću reći. Što sam se upoznala sa Naomi Nagatom.“

„Hvala za sve što si učinila za mene. Cenim to više nego što reči mogu da iskažu.“

Blanka stade mirno. Izgledalo je to kao pozorište, ali Naomi je devojci svejedno salutirala. Devojci je to nešto značilo, i bilo bi nepristojno od Naomi da se prema njoj ne odnosi ozbiljno, kao prema sebi ravnoj. Još gore, bilo bi to surovo.

Onda se izvukla u skućeni zeleni hodnik *Veriti Klouza* i ostavila Blanku za sobom. Nije očekivala da je ikada ponovo vidi.

Stanica za duboki transfer broj tri živela je između orbite Saturna i Urana, prikovana za položaj uz Solovu kapiju. Njena arhitektura bila je poznata: veliki sferni dok sposoban da primi nekoliko desetina brodova s maksimalnim kapacitetom i stambeni prsten koji se okretao pod jednom trećinom gravitacije. Bio je to istovremeno

kritični centar za saobraćaj koji je dolazio i odlazio iz Solovog sistema, i glorifikovani kompleks skladišta. Brodovi širom sistema donosili su tu teret za slanje kolonizovanim svetovima, ili dolazili da pakuje prispele pakete. U svakom datom trenutku na stanici za transfer verovatno je bilo više tuđinskih artefakata nego na bilo kom drugom mestu u sistemu.

Sve u svemu, u stanici je moglo da boravi dvadeset hiljada ljudi, mada je saobraćaj retko ili bolje reći nikad nalagao pun kapacitet. Stalno osoblje i posade raznoraznih brodova dolazili su i odlazili, zajedno sa ljudima s ugovorima o upravljanju bolnicama, kafanama, kuplerajima, crkvama, prodavnicama i restoranima koji su, kako se činilo, pratili čovečanstvo kud god bi se ovo zaputilo. Bila je to baza gde su članovi posada sa svih strana sistema i iz drugih sistema na drugim stranama prstenova mogli da umaknu jedni od drugih na nekoliko dana, vide nepoznata lica, čuju glasove s kojima nisu živeli mesecima, legnu s nekim ko im ne liči na člana porodice. To je dovodilo do konstantnog druženja zbog kojeg je prsten stanice dobio nezvaničan naziv „Ulica očinstva“.

Naomi se to mesto dopadalo. Bilo je nečeg ohrabrujućeg u stabilnosti ljudskog ponašanja. Tuđinske civilizacije i galaktičko carstvo, rat i pokret otpora: bili su tamo. Ali isto tako i piće i karaoke. Seks i bebe.

Koračala je javnim hodnikom stambenog prstena pognuvši glavu. Pokret otpora je imao lažnu identifikaciju za nju u staničnom sistemu, tako da njena biometrika ne izazove uzbunu, ali pazila je da se ne izlaže previše pogledima kako je neko ljudsko biće slučajno ne bi prepoznalo.

Mesto za sastanak je bio restoran na najnižem i najisturenijem nivou prstena. Očekivala je da je uvedu u ostavu ili hladnjaču, ali čovek na vratima odveo ju je pozadi u privatnu obedovaonicu. I pre nego što je stupila kroz vrata, znala je da su tamo.

Bobi je ugleda prva i ustade, osmehnuvši se. Imala je na sebi neugledno letačko odelo bez oznaka ili umetaka za identifikaciju, ali nosila ga je kao uniformu. Aleks, koji je ustajao s njom, imao

je odeću starijeg kroja. Smršao je, a preostala kosa mu je bila kratko ošišana. Mogao je da bude računovođa ili general. Bez reči, oni stupiše jedni drugima u zagrljaj, podignutih ruku. Trostruki zagrljaj, sa Naominom glavom na Aleksovom ramenu, Bobinim obrazom uz njen. Toplota njihovih tela bila je utešnija nego što je ona to želela.

„O, bog te mazô“, reče Bobi, „ali kako je dobro videti te opet.“

Zagrljaj se prekinu i oni priđuše stolu. Tamo je čekala boca viskija sa tri čaše, jasan i nepogrešiv znak da slede loše vesti. Zdravica, u počast uspomeni, još jedan gubitak koji se mora nositi na plećima. Naomi postavi svoje pitanje pogledom.

„Čula si za Avasaralu“, reče Aleks.

Olakšanje dođe u malom naletu, praćeno kajanjem zbog toga što ga je uopšte osetila. To je samo Avasarala umrla. „Jesam.“

Bobi nasu čašice za svakoga od njih, pa podiže jednu. „Bila je to đavolska žena. Takvu više nećemo videti.“

Dodirnuše se čašama i Naomi otpi. Gubitak starice bio je težak – teži za Bobi, verovatno, nego za bilo koga od njih. Ali još nisu oplakivali Ejmosa. Ili Džima.

„I“, reče Bobi, spustivši čašicu, „kako izgleda život tajnog generala pokreta otpora?“

„Više volim naziv 'tajni diplomata“, reče Naomi. „I izgleda prilično bezvezno.“

„Čekaj, čekaj, čekaj“, reče Aleks. „Ne možemo da razgovaramo bez hrane. Kakva je to familija bez klope?“

Restoran je imao dobar jelovnik sa fuzijom hrane iz Pojasa i sa Marsa. Nešto po imenu bela kaša što je ličilo na pravu stvar, ali sa svežim povrćem i klicama pasulja. Hibrid govedine i svinjetine odgajan u laboratoriji i ispečen u obliku Petrijeve posude sa malo slatko-ljutog sosa. Naslonili su se tu iznad stola kao na *Rosinanteu* u njihovim ranijim inkarnacijama.

Naomi nije shvatala koliko joj je nedostajao Bobin smeh ili to kako je Aleks uvaljivao još malo hrane na njen tanjir kada je ona gotovo završila s jelom. Male intimnosti višedecenijskog života



u tesnom prostoru s nekim. A onda više tamo ne živiš. To bi je rastužilo da nije bilo zadovoljstva zbog činjenice da je trenutno tu, s njima dvoma.

„*Oluja* ima prilično dobru posadu“, govorila je Bobi. „Neko vreme sam bila zabrinuta zbog mogućnosti da to budu sve sami stanovnici Pojasa. Hoću reći, tamo je Sabin uticaj najveći. Dva marsovska veterana komanduju posadom punom ljudi koji nas i dalje nazivaju unutrašnjima?“

„Moglo je to da bude problem“, saglasi se Naomi.

„Saba je našao veliki broj veterana iz mornarica UN i Marsa“, reče Aleks. „I to mlađih. Čudno je biti među ljudima uzrasta u kojem sam ja bila kad sam otpuštena iz vojske. Izgledaju kao bebe, znaš? Čistih lica, ozbiljni.“

Naomi se nasmeja. „Znam. Meni sada svako mlađi od četrdeset izgleda kao dete.“

„Dobri su“, reče Bobi. „Izvodili smo vežbe i simulacije sve vreme otkad smo se parkirali.“

„Došlo je do nekoliko tuča“, reče Aleks.

„To su samo živci na delu“, reče Bobi. „Kad ova misija bude završena, ta sranja će nestati.“

Naomi uze još jedan zalogaj bele kaše kako se ne bi namrštila. Ipak, nije joj uspelo. Aleks pročisti grlo i progovori svojim glasom za promenu teme. „Pretpostavljam da od šefa još nema vesti?“

Dve godine pre toga Saba je ugrabio priliku da na samu Lakoniju ubaci jednog operativca sa džepnom nuklearnom bombom i šifrovanim primopredajnikom za opoziv. Bila je to misija sa slabim izgledima da se Džim izvuče, ili da se vladavina Lakonije uništi tako što će se ona obezglaviti. Saba je pitao Naomi kome bi mogla da poveri nešto toliko važno. Toliko opasno. Kad je Ejmos čuo za to, istog časa je spakovao stvari. Posle toga Lakonija je izgradila nove odbrane. Pokret otpora je izgubio najveći broj agenata u sistemu Lakonije, a Ejmos je začuetao.

Naomi odmahnu glavom. „Još ne.“

„Da, pa“, reče Aleks. „Verovatno će se ubrzo javiti.“

„Verovatno“, saglasi se Naomi, na isti način na koji je to činila svaki put kada su o tome razgovarali.

„Hoćete li vas dve kafu?“, upita Aleks. Bobi odmahnu glavom u istom trenutku kada je Naomi rekla: *Meni ne*, i Aleks ustade. „Idem onda ja da platim.“

Kada su se vrata zatvorila za njim, Naomi se nagnu napred. Želela je da ostavi trenutak tamo gde je bio – kao ponovni susret s porodicom. Svetla tačka u mraku. Želela je to, i nije mogla.

„Misija sa *Olujom* u Solovom sistemu đavolski je rizična“, reče ona.

„Ima izgleda da privuče izvesnu pažnju“, saglasi se Bobi, ne gledajući je u oči. Ton joj je bio lak, ali u njemu je bilo upozorenja. „Nisam samo ja posredi, znaš.“

„Saba.“

„I drugi.“

„Stalno mislim na Avasaralu“, reče Naomi. U boci je bilo još viskija, i ona nasu sebi jedan prst. „Bila je neviđeni borac. Nikad nije uzimala ni od čega, čak i kada je gubila.“

„Bila je jedinstvena“, saglasi se Bobi.

„Bila je borac, ali ne i ratnik. Uvek je predvodila borbu, ali to je činila tako što je iznalazila druge načine da se posao obavi. Saveze, politički pritisak, trgovinu, logistiku. Njena strategija uvek je bila da je nasilje krajnje sredstvo.“

„Imala je oslonac za to“, reče Bobi. „Upravljala je planetom. Mi smo čopor pacova koji traže pukotine u betonu. Mi ćemo stvari raditi drugačije.“

„Imamo mi oslonac“, reče Naomi. „I više od toga, možemo oslonac da kultiviramo.“

Bobi veoma pažljivo spusti viljušku. Tama u njenim očima nije bila gnev. Ili makar ne samo gnev. „Lakonija je vojna diktatura. Ako želiš da se iko suprotstavi Duarteu, moramo da pokažemo ljudima kako se njemu može suprotstaviti. Vojna akcija je ono što ljudima pokazuje da ima nade. Ti si iz Pojasa, Naomi. Znaš to.“

„Znam da nije delotvorno“, reče Naomi. „Pojas se generacija-ma borio protiv unutrašnjih planeta...“

„I pobedio“, reče Bobi.

„Zapravo ne. Nismo pobedili. Istrajavali smo dok se nije pojavilo nešto da prevrne tablu sa figurama. Zar zaista misliš da bismo dobili nešto nalik na Transportni sindikat da se nisu pojavile kapije? Uspeli smo samo zato što je nešto potpuno neočekivano promenilo pravila. Samo što se sada ponašamo kao da će se to dogoditi još jednom.“

„Mi se tako ponašamo?“

„Saba se tako ponaša“, reče Naomi. „A ti ga u tome podržavaš.“

Bobi se zavali i protegnu onako kako je to činila kada je bila ozlojeđena. Zahvaljujući tome, izgledala je još krupnija nego što je bila, ali ženu kao Naomi bilo je teško zaplašiti. „Znam da nisi saglasna s tim pristupom, i znam da nisi zadovoljna zbog toga što te Saba nije upoznao s pojedinostima, ali...“

„Nije u tome stvar“, reče Naomi.

„Niko se ne protivi potrebi za uticajem. Niko ne govori da ne treba tragati i za političkim sredstvima. Ali pacifizam je delotvoran samo kada neprijatelj ima savest. Lakonija ima duboku tradiciju disciplinovanja kroz kažnjavanje i ja znam... Ne, saslušaj me. Znam to zato što je takva i Marsova tradicija. Ti si odrasla u Pojasu, ali ja sam odrasla na Marsu. Kažeš kako moj način ne vodi pobedi? U redu. Verujem ti. Ali kažem ti da tvoj meki pristup ne deluje na te ljude.“

„I šta nam onda preostaje?“

„Isto što i uvek“, reče Bobi. „Da radimo što bolje i što duže možemo i nadamo se da će se dogoditi nešto neočekivano. U prilog nam ide to što se nešto neočekivano gotovo uvek desi.“

„Nije to tako utešno kao što misliš“, reče Naomi uz kikut, pokušavši da razvedri raspoloženje.

Bobi se na to nije primila. „Jer je ponekad neočekivano to što smo izgubili Klarisu i Holdena. Ili što smo izgubili Ejmosa. Ili ako izgubimo mene. Aleksa. Ili tebe. Ali to će se dogoditi. Na kraju ćemo svi izgubiti jedni druge, i to je bilo istina i pre nego što smo postali posada. To znači biti rođen. Sve ostalo je samo konkretizacija. A moja konkretizacija je to da predvodim tajnu vojnu misiju

---

u Solovom sistemu koristeći zarobljen neprijateljski brod protiv njih, zato što čak i ako je taj plan loš, jedini je plan koji imam. A možda će moj rizik tebi doneti potreban oslonac.“

*Ali ja ne želim da bilo šta rizikuješ, pomisli Naomi. Previše sam toga izgubila. Ne mogu da podnesem novi gubitak.* Bobino lice je smekšalo, malčice. Dakle, možda je razumela.

Poznati koraci pred vratima najavili su Aleksa jednako jasno kao i da je izgovorio svoje ime. Naomi duboko udahnu i natera sebe da se opusti.

Nije želela da i njemu pokvari ponovni susret.

## Treće poglavlje: Aleks

Bobi i Naomi su se opet zakačile.

Pravile su se kul kada se Aleks vratio u prostoriju, ali video je da se tu vodio usijani razgovor dok njega nije bilo. Naomi je pognula glavu, pustivši da joj kosa padne pred oči, što je inače radila kada je bila uznemirena. Bobino lice je bilo za nijansu tamnije nego obično, zajapureno od uzbuđenja ili besa. Aleks je decenijama živeo na istom malom brodu sa Naomi, a sa Bobi tek malo manje. Nije bilo gotovo ničeg što su mogli da sakriju jedni od drugih.

Malo ga je zabolelo što su se uopšte trudile da to prikriju, pošto je to značilo da mora i on.

„Sve je sređeno“, reče Aleks.

Bobi klimnu glavom i zadumbara prstima po stolu. Naomi mu se malčice osmehnu kroz kosu.

Aleks je mogao da se opkladi da su se svađale zbog istih stvari oko kojih su se gložile otkad su napustili Frihold. Jedini bezbedan izbor bio je da se pravi kako je sve u redu. Mudar čovek se ne meša u tuču dve sukobljene životinje, ali čak ni najveći tupan ne bi se upetljao u svađu između Naomi Nagate i Bobi Drejper. Ne ukoliko želi da mu svi prsti ostanu na broju. Metaforično govoreći, naravno.

„Onda...“, zausti Aleks, ostavivši reč da se razvlači sve dok nije postalo neprijatno.

„Da“, odgovori Naomi. „Imam dosta toga da uradim pre nego što se vratim u svoj sanduk.“

Bobi klimnu glavom, zausti da kaže nešto, a onda se predomislila. U trenu oka ona pređe udaljenost do Naomi i uze je u svoje ogromne ruke. Dok su dve žene bile približno iste visine, Bobi je bila od Naomi teža najmanje četrdeset kila. Bilo je to kao da gledaš kako polarni medved grli čiviluk. Ali to nije bio početak tuče, zato što su obe žene plakale i pljeskale jedna drugu po leđima.

„Tako mi je drago što smo se videle“, reče Bobi, zagrlivši Naomi još malo jače i odigavši je od poda.

„Nedostajete mi“, odgovori Naomi. „Oboje. Više nego što umem da iskažem.“

To *oboje* zvučalo je kao poziv, pa Aleks priđe i obgrli obe. Trenutak kasnije i on je plakao. Malo kasnije, kad se učinilo da je trenutak za to, razdvojili su se. Bobi je obrisala oči salvetom, ali Naomi nije obraćala pažnju na potoke koji su joj lili niz lice. Osmehivala se. Aleks shvati da je to možda bio prvi pravi osmeh koji je video na njenom licu otkad su Holdena odveli na Lakoniju. To ga nateralo da se zapita koliko ona sada živi usamljeno, skrivena u svom teretnom kontejneru, i prelazi s broda na brod i sa stanice na stanicu. Iako je to bio njihov zajednički izbor, osećao je žalac krivice zbog toga što ju je ostavio tako samu. Ali Bobi je trebao pilot, a Naomi, u njenoj ulozi lutajuće državnice, nije. Niti ga je želela.

„Kad ćemo te ponovo videti?“, upita Bobi.

„Kad bih samo znala“, odgovori Naomi. „Hoćete li dugo ostati u Solovom sistemu?“

„To nije do mene“, reče Bobi slegnuvši ramenima. U ovom slučaju to je bilo tačno, ali sve i da nije, odgovor bi bio isti. Nikad se ne zna ko prisluškuje, i čak i ovde, na stanici Transportnog sindikata, u zadnjoj sobi kafane simpatizera ASP-a, navika čuvanja tajni teško je nestajala.

Kao na dati znak, Alekov ručni terminal zazujka kako bi ga izvestio. Pripremali su se da prebace *Oluju* s aktuelnog broda na novi. Naomi nije jedina živela usred šibicarenja s velikim ulozima.